

stepującej: »Mieszkańcy Granady! Wolny wybór prawych reprezentantów waszych i nadzieja, iż wam będę mógł być użyteczny, powodowały mnie do przyjęcia urzędu preza. Korzystam z tej sposobności aby wam obwieścić mój sposób myślenia i drogę po której postępować postanowiłem. W tej proklamacyi znajdziecie także wyznanie mojej wiary politycznej, czego odemnie żądać macie prawo. Wzajemne powinności nas wiążą, których nadweryżyc nie możemy, nie chcąc kraju wtrącić w odchłań nieprzeliczonych nieszczęść. Jest moim obowiązkiem poddać moje prawa konstytucyi, nad której całkowitem zachowaniem najstaranniej czuwać przysięgłem, i spodziewam się iż mi Bóg dopomże przysięgi dotrzymać. Waszą jest powinnością okazać posłuszeństwo konstytucyi, szanować zwierzchność i wszelkimi siłami starać się utrzymać niepodległość Nowej Granady, czego się po was spodziewam, gdyż bez waszego współdziałania, wszystkie usiłowania moje będą bez skutku. Macie sposobność abyście mnie baczynym czynili na moje błędy i tém samém byli stróżami waszego szczęścia. Macie wolny wstęp do rządu, który wysłucha skarg waszych i wynierzy żadaną sprawiedliwość. I mnie służy toż samo prawo do wyjaśnienia i usprawiedliwienia mojego postępowania; mam prawo wezwać trybunały do ukarania każde wykroczenie przeciw prawu; a siłą zbrojną utłumić każde poruszenie zmierzające do zamieszania spokojności publicznej lub obalenia rzeczypospolitej. Nie obawiajcie się, ażeby rząd miał kiedy nżyć powierzonej sobie władzy do osiągnięcia innego celu. Będę wam tak rządził, jak sam pragnę być rządzonym, podług prawa. Ustawa nasza będzie dla nas prawdą. Będę szanował prawa mniejszości, jednak jej nie dopuszczę tryumfować nad większością. Urzędnicy nie nadużyją władzy bezkarnie. Prawdziwy patriotyzm znajdzie uwielbienie. Wolno będzie każdemu myśli swoje objawiać. Wszystko się będzie dziać podług woli większości i na korzyść ludu. Naszej księdze ustaw poświęcę sławę, gdyż prawo tylko może nam nadać i zachować spokojność, obfitość, zaszczyt i szczęście. Nie taję ja wcale trudności jakie będę musiał pokonywać. Sześć lat bratobójczej wojny zadały krajowi straszne rany. Zesłży rząd zawiódł wiele nadziei, a nowy wzniecił inne; tak zawiśnięty stan rzeczy będzie utrudzał pierwsze

kroki rządów konstytucyjnych. Widzę ja cierpienia ludu i czuje całą ważność powierzonego mi obowiązku przywrócić Nowej Granadzie pod rządem konstytucyi dawny porządek i pomyślność krajową. — Mieszkańcy Granady! Kończę wezwaniem was, ażebyście bez względu na zdania w czasie niezgody domowej, w niepamięć puścili nienawiść i zemstę, żyjąc odtąd w zgodzie i ciesząc się z swobody pod błogim cieniem praw konstytucyjnych, którymśmy posłuszeństwo przysięgli. Szczere i nieograniczone poddanie się ustawom, jest świętym obowiązkiem każdego dobrego obywatela. Pełnijmy je więc wszyscy, a będziemy mieli ojczyznę; swobody tylko i pokój osłodzą i ustalą nasze szczęście i pozwolą nam używać owoców 22 letnich cierpień.«

Rozmaitości.

Krótką wiadomość o twierdzy Lillo.

Lillo leży na prawym brzegu Skaldy 3½ mili od Antwerpii, 4 mile od Bergen--op--Zoom. Dawniej był tam tylko sam kanał, na rozkaz cesarza Ottona II w roku 980 wyrznięty. — W roku 1377 wystąpił z swoich brzegów, załapał wiele wsi i stał się prawie zatoką. Wr. 1584 zbudowali obywatele Antwerpii warownię Lillo; w 4 lat potem, kazał książę Parmy oblegać to warowne miejsce przez 5000 ludzi z 10 działami, zamek warowny zaś przez pułkownika Mondragon; lecz po daremnych usiłowaniach i stracie 2000 ludzi, przymuszony był do odstąpienia od oblężenia. Również tak powiodło się Hiszpanom w roku 1688. — Fortyfikacye w Lillo są bardzo regularne; na wałach znajdowały się wprzód bardzo piękne ulice drzewami wysadzone, lecz takowe zniszczone zostały w r. 1784, dla zbudowania kazamat. Na wałach stały nieustannie działa, w celu ostrzelania okrętów, które szły do Antwerpii, aby nie prowadziły większych okrętów do góry, jak tylko te, jakie oznaczono w uciążliwej konwencji w r. 1648 zawartej podczas pokoju w Münster, która handel i żeglugę w Belgii zniszczyła. Po wzięciu warowni Lillo przez Francuzów w 1748 i zburzeniu tejże, kazali takową znowu zbudować Stany Zjednoczone Hollandyi, którym się to warowne miejsce przez pokój Akwisgrański dostało; zbudowano także w tym czasie wiele innych zam-